

Koniec. Znova

Denis, 1994

Soha nem gondolta volna, hogy közvetlenül az érettségi után örömet okoz majd egy olyan regénynek az elolvasása, amelyben egy vagy két éve még csak a kötelező olvasmányt látta. Camus *Közönye* a gimnáziumi éveiben megközelítőleg sem zaklatta föl ennyire, mint az éjjel, amikor egyetlen lélegzetvétellel olvasta végig, aláhúzva bizonyos részeit. A könyv, nyilván ebben a városkában is a kötelező olvasmányok közé tartozott, sűrűn alá volt húzva és tele volt jegyzetelve. Az övéi csak az utolsók voltak azoknak a jelöléseknek a sorában, amelyeket a lakók nélküli városka diákjai hagytak a könyvben, évekkorábban, amikor még minden más volt, amikor még itt emberek éltek, és ő is másként és máshol élt, olyan emberekkel, akiknek ennek a városkának a története és Denis ebben játszott szerepe szinte teljesen ismeretlen; esetleg csak egy kisebb részét képezi az esti hírek külpolitikai blokkjának. A könyvtár felső emeletét az alkonyat meleg, vörös fényei ragyogták be, a fénysugár hangtalanul és puhán mozgott a könyvespolcok között, és a magányos könyvek gerincét simogatta, mint ahogy az anyák a gyerekek hátát simogatják elalvás előtt. A nagy C betűvel jelölt polcig, a Ca-val jelölt részig, ahova majd, a hangkazetta fekete-fehér borítójának a helyére, visszateszi az éppen elolvasott könyvet, a búcsúzó napfény sugaraiban esti táncot lejtő játékos porszemek függönyén át vezetett az útja. Mielőtt visszatette volna, az aszkéta külsejű, fűzött, ragasztószalaggal többször újalesztett könyv még egyszer megszólította. Ismét belelepözött, mutatóujjával elkalandozott az apróbetűs nyomtatott sorok sűrűjében, mintha szeretné még egyszer gyorsan végigfutni azt, amit már korábban lassan végigjárt, időnként megállapodott a történet aláhúzott részeinél, a múlt éjjel olvasott, végiggondolt és megjelölt pontoknál. Körbenézett a helyiségben, és a H betűs szerzők polca mellett meglátott egy piros, szakadt, retró karosszéket, a hatvanas vagy hetvenes évekből származó formatervezés csodáját, abból a korból, amikor az itt élő embereknek is igénye volt a szép tárgyak iránt. Egy gyönyörű kristálycsillárra emlékeztette, amely egy bejrúti nappali mennyezetén, rendíthetetlen jelenlétével büszkén szállt szembe az alatta történetekkel, ahol a szembenálló milíciák egyikének tagjai kalasnyikovokból küldtek sorozatokat az ablakon át az utcára. Ebben a bejrúti jelenetben, amelyet emlékeiben az Iskra színes televízió faboritása keretez – ez a televízió volt gyermekkorának nappalijának központi tárgya, amely előtt csöndben kellett játszania műanyag cowboy- és indiánemberkéivel, ha elkezdődött az esti híradó, amit az apja soha el nem mulasztott volna –

a csillár, épp úgy, mint most ebben a tető nélküli könyvtárban a karosszék, a szertefoszlott normalitás emlékműve volt.

Néhány erős ütessel sikerült a vörös karosszék kárpitjáról levetni a por nagy részét, majd levette fejéről a kalózmódra megkötött kendőt, lecsatolta övéről a sisakját, amely ott himbálózott a bal oldalán, és a közeli polcra tette. Átemelte feje fölött a jobb oldalán lógó kalasnyikovot, kicsatolta az övét és kikapcsolta a kabátját, annak bal felső zsebéből kihalszott egy csomag Dri-nát és egy doboz gyufát, majd végül ledőlt a még mindig poros, vörös karosszékbe. Nézegette a jobboldali polcon lévő könyveket, és megakadt a szemé egy vékony füzetecskén, amin az állt: *Herman Hesse Sidharta*, és már el is döntötte, mi lesz a következő olvasmánya. Megkocogtatta a gerincét, és azt mondta neki: *Ma te jössz velem*. A papírcsomagban négy cigaretta volt; egyet a szájába vett, meggyújtotta, és ismét föllapozta a *Közönnyt*. Az állandóan változó égbolton kívül egyértelműen nagy előnye volt a tető és személyzet nélküli könyvtárnak az, hogy bármikor rágyújthatott benne az ember, és nyugodtan dohányozhatott a könyveket lapozva. Mutatóujja megtorpant az első megjelölt oldalon, ahol kék tollal, és előtte kétféle grafittal is alá volt húzva: *Sokszor gondoltam akkor arra, hogy ha netán egy kiszáradt fa üregében kéne élnem, s nem foglalkoznám semmi mással, csak azzal, hogy fejem fölött egyre a kék eget nézném, idővel azt is megszoknám*. Kicsit később még két mondat volt aláhúzva: *Van, aki nálam is szerencsétlenebb. Ez különben anyámnak volt egyik kedves gondolata, s olyan sokszor elmondta, hogy lassan mindenbe beletörődtem*.¹ Amikor még egyszer elolvasta az aláhúzott részeket, a combjára ejtette a könyvet, hátrahajtotta a fejét, annyira, hogy a nemlétező mennyezetet át egyenesen fölneézett a ráboruló esti égboltra, és arra gondolt, hogy milyen kibaszottul igaz ez a gondolat.

Ha fél évvel korábban, még amíg Ljubljánában volt, és teljesen más ember volt, zeneakadémista, és egy ismeretlen banda basszusgitárosa és éneke, valaki azt mondta volna neki, hogy az X törzs katonai egyenruhájában itt bolyong majd egy kiürített városkában, amelyből elmenekült az Y törzs minden tagja, csak kiröhögi. Most pedig itt van, ahol van, és mindent megszokott már. Megszokta, hogy kizárólag az X törzshöz tartozik, és ugyanakkor az Y és Z törzsek ellenségévé is vált. Megszokta az egyenruhát, megszokta a sisakot és a kalasnyikovot, megszokta a falvakat és a városkákat, amelyek kiürítve fogadják őket minden csapatmozgáskor, megszokta, hogy nem kérdez semmit, és nem gondolkodik azon, miért olyanok a falvak és a városkák, amilyenek, és megszokta a céltáblát, amelyet, úgy érzi, odarajzoltak a homloka közepére. Megszokta annak a gondolatát is, hogy az egyik házban, valamelyik következő faluban, amelybe még csak ezután fognak bevonulni, ott lapul egy lövés, aki pont rá vár, az ő céltáblájára. Az ember tényleg el sem tudja képzelni, mi mindenbe és milyen elképesztő körülmények között képes beletörödni alig néhány hónap alatt. Az is eszébe jutott, hogy Ljubljana is gyorsan beletörődött az ő hiányába, meg hogy Peter és Goran is nyilván megszokták, hogy már nem szerepel a korábbi közös történetükben, amely nyilván nem állt le az ő távozásával. Nyilván így van, hiszen egyetlen hívás, levél vagy más efféle sem érkezett tőlük. Igaz, persze, hogy azután, hogy elvitték a hármastól, soha nem jelentkezett náluk, így még ha akarnák, se tudnák őt megtalálni.

RAJSLI EMESE FORDÍTÁSA